

Minister

Bestuurskern

Dir. Luchtvaart
Afd. Duurzaamheid en
Netwerkkwaliteit

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

Betreft persoonsgegevens

Senior Beleidsmedewerker

M Betreft persoonsgegevens

Betreft persoonsgegevens

Kenmerk

IENW/BSK-2021/224790

Bijlage

8

beslisnota

Ministerraad

Inleiding

Het agendapunt betreft instemming van de MR met de ondertekening van 4 overeenkomsten inzake civiele luchtvaart tussen de Europese Unie en haar lidstaten enerzijds, en Armenië, Oekraïne, Qatar en Tunesië anderzijds, en - en m.u.v. Tunesië - voorlopige toepassing daarvan.

Omdat het zgn. "gemengde akkoorden" betreft waarbij afspraken worden gemaakt m.b.t. competenties van zowel de Commissie als van de lidstaten, is naast de reeds door de Raad op 28 juni 2021 verleende goedkeuring, ook instemming van iedere individuele EU-lidstaat vereist.

Samenvatting van het voorstel

Het voorstel betreft instemming van de MR met ondertekening en - m.u.v. Tunesië - voorlopige toepassing van 4 inhoudelijk reeds overeengekomen EU-brede luchtvaartverdragen. Ondertekening werd tot voor kort opgehouden door de kwestie Gibraltar¹. Na Brexit is die barrière weggevallen en kunnen de verdragen ondertekend worden. De verdragen leiden tot verbeterde connectiviteit en meer kansen voor o.a. de Nederlandse luchtvaartsector, maar ook tot gelijke e/o verbeterde concurrentievoorwaarden voor Nederlandse maatschappijen. Zij bevatten bepalingen t.a.v. o.a. marktopening, eerlijke concurrentie, financiële transparantie, consumentenbescherming en gelijke operationele voorwaarden maar ook bepalingen m.b.t. de daarvoor benodigde handhavinginstrumenten.

Politieke context

I.h.k.v. het EU externe luchtvaartbeleid zijn in de afgelopen jaren (o.a. tijdens het NL-voorzitterschap van de Raad in 2016) mandaten verleend aan de Commissie om mede namens de lidstaten EU-brede luchtvaartverdragen af te sluiten met een aantal landen. Bij de totstandkoming hiervan waren naast de lidstaten zelf, ook sectorpartijen zoals AF/KLM betrokken. IenW heeft KLM bij

¹ Verschillende EU-wetgevingsvoorstellen hebben vertraging opgelopen door een geschil tussen Spanje en het VK over de toepasselijkheid van deze wetgeving op Gibraltar.

elke stap nauw betrokken en om input gevraagd. De verdragen met Armenië, Oekraïne en Tunesië zijn derhalve onomstreden.

Alleen v.w.b. het EU-verdrag met Qatar geldt het volgende: KLM heeft, nadat het in januari 2019 ingestemd had met de tekst van het verdrag en de 5-jarige overgangperiode tezamen met Air France en Lufthansa bij de Commissie beargumenteerd dat ondertekening van het verdrag met Qatar uitstel behoeft als gevolg van de SARS-COV2 beperkingen. AF/KLM en Lufthansa stelden dat Qatar Airways een te groot marktaandeel zou kunnen verwerven tijdens de recessie hetgeen hun eigen financiële positie verder zou verslechteren. Commissaris Valean heeft die suggestie niet overgenomen. Zij stelde dat de recessie een tijdelijk fenomeen is en voor elke luchtvaartmaatschappij geldt, niet alleen voor EU-maatschappijen. Zij benadrukte verder dat het verdrag juist datgene gaat bewerkstelligen waar AF/KLM en Lufthansa al jaren op hebben aangedrongen (en waarop het in 2016 tijdens het Nederlands EU-voorzitterschap aan de Commissie verleende mandaat gestoeld was), nl. het maken van harde afspraken met Qatar m.b.t. eerlijke concurrentie, illegale staatssteun en financiële transparantie. Verder benadrukte zij dat het EU-verdrag juist ook echte handhavingsmogelijkheden daartoe biedt. (N.B.: Het huidige bilaterale Nederlandse luchtvaartverdrag met Qatar uit 1990 biedt daar niet of nauwelijks mogelijkheden toe.) Dit heeft u ook gemeld aan de Kamer in het Algemeen Overleg van 23 september 2020. Daaraan voorafgaand, in de Kamerbrief 31936 nr. 590 van 18 april 2019, heeft u gemeld dat uitstel van ondertekening van EU-Qatar juist zou betekenen dat de huidige ongelijke concurrentievoorwaarden kunnen blijven voortbestaan en dat ondertekening er juist voor zal zorgen dat er eindelijk sprake zal zijn van eerlijke concurrentie. Om EU-maatschappijen zoals AF/KLM tegemoet te komen en plotselinge marktontwrichting te voorkomen voorziet het verdrag met Qatar in een geleidelijke opening van de wederzijdse markttoegang tussen de EU en Qatar over een periode van 5 jaar en zijn de voor KLM belangrijke trans-Atlantische en Caribische passage markten uitgesloten van de werkingssfeer van het EU-Qatar verdrag.

Advies

U wordt geadviseerd in te stemmen met een akkoord van de MR voor ondertekening - en m.u.v. Tunesië - voorlopige toepassing van de 4 verdragen.

Argumentatie

De verdragen zijn tot stand gekomen onder een door de EU-lidstaten verleend mandaat en zijn uitgevoerd binnen de in het mandaat gestelde kaders. De onderhandelingen hebben altijd plaatsgevonden in aanwezigheid en met betrokkenheid van vertegenwoordigers van lidstaten, luchtvaartmaatschappijen, vakbonden, luchthavens, e.d.

Kader

De verdragen zijn de invulling van het (EU-)beleid dat bijdraagt aan de revitalisatie van de Europese luchtvaart en zijn in lijn met het streven om EU-brede luchtvaartovereenkomsten te sluiten met aan de EU grenzende of nabij gelegen landen alswel met landen die van groot strategisch, economisch en financieel belang zijn voor de EU-luchtvaartmaatschappijen. Daarbij worden de respectievelijke competenties van de Commissie en van de EU-lidstaten gerespecteerd. Ondertekening ervan werd tot nu toe opgehouden door de kwestie Gibraltar. Na Brexit kunnen de verdragen ondertekend worden.